
نظام مفهومی قرآن کریم

ریشه‌ی ۱۱۴۹

عَلَم

هو الحکیم

برای دستیابی به نقشه‌ی علم، نیاز به نقشه‌ی مفاهیمی داریم که در شکل‌گیری حوزه‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای به دست آوردن نقشه‌ی مفاهیم نیز می‌توان از نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم آغاز کرد. در تدوین نقشه‌ی علم مورد نظر ما که زیربنا و شالوده‌ی آن، قرآنی است، ابتدا به نقشه‌ی مفاهیم قرآنی نیاز داریم که برای رسیدن به آن، نخست از نقشه‌ی ریشه‌های قرآنی آغاز می‌کنیم. در این نقشه، ریشه‌ی لغوی مفاهیم قرآنی و روابط آنها به تصویر کشیده می‌شود. قرآن کریم دارای ۱۹۱۹ ریشه می‌باشد که مجموعه‌ی ۱۶۰۹۰ کلمه‌ی مختلف (با در نظر گرفتن اعراب) از آنها مشتق شده است.

در نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم قرآن کریم، برای هر ریشه یک گره در نظر گرفته شده است. مطابق تعریف، دو ریشه با یکدیگر ارتباط دارند، هرگاه یکی از مشتقات آنها در یک آیه همزمان ظاهر شده باشند (هموقوعی). هرچه هموقوعی دو ریشه با یکدیگر بیشتر باشد، یعنی ارتباط آنها قوی‌تر است و در نتیجه ضخامت یال رسم شده بین آن دو ریشه، بیشتر خواهد بود.

در این سند، اطلاعات مربوط به ریشه‌ی شماره‌ی ۱۱۴۹، «علق» ثبت شده است. این اطلاعات شامل فهرست مشتقات و تعداد تکرار آنها، فهرست ریشه‌های مرتبط با تعداد هموقوعی و فهرست آیات مرتبط به آن ریشه می‌باشد. همچنین دو نمودار در پیوست این سند وجود دارد که یکی نمودار نقشه‌ی ریشه‌ی «علق» و یکی نمودار نقشه‌ی مشتقات ریشه‌ی «علق» می‌باشد.^۱ امید است که این مجموعه و مستندات دیگر آن بتواند زمینه‌ی لازم برای تولید علم قرآن محور را فراهم نماید.

مرکز مطالعات سیستم‌های ترنس‌فیزیکی
 شهریورماه ۱۳۸۹
 رمضان المبارک ۱۴۳۱

^۱ این اطلاعات از نرم‌افزار «نور الانوار» محصول مرکز تحقیقات علوم کامپیوتری نور، استخراج شده است، که بدین‌وسیله از همکاری آن مرکز برای در اختیار گذاشتن پایگاه داده‌ی ریشه‌ها و کلمات سپاسگزاری می‌شود.

مشخصات

شماره	۱۱۴۹
ریشه	علق
تعداد تکرار	۷
تعداد مشتقات	۵
تعداد ریشه مرتبط	۶۴

فهرست مشتقات

۱. العَلَقَةُ (۱)   ۲. عَلَقِيٌّ (۱)   ۳. عَلَقَةٌ (۲)   ۴. عَلَقِيَّةٌ (۲)   ۵. كَالْمُعَلَّقَةِ (۱)

فهرست ریشه‌های مرتبط

۱. اجل (۲)	۲. بین (۲)	۲۸. سوی (۱)	۴۱. غفر (۱)	۵۴. نزل (۱)
۲. اخر (۲)	۱۵. ترب (۲)	۲۹. شدد (۲)	۴۲. غیر (۱)	۵۵. نسو (۱)
۳. ارض (۱)	۱۶. حرص (۱)	۳۰. شیء (۲)	۴۳. قبل (۱)	۵۶. نشء (۲)
۴. الله (۳)	۱۷. حسن (۲)	۳۱. شیخ (۱)	۴۴. قرر (۱)	۵۷. نطف (۴)
۵. اله (۳)	۱۸. خرج (۲)	۳۲. صلح (۱)	۴۵. کسو (۲)	۵۸. هزز (۱)
۶. انس (۲)	۱۹. خلق (۱۶)	۳۳. طفل (۲)	۴۶. کلل (۲)	۵۹. همد (۱)
۷. انن (۲)	۲۰. ربو (۱)	۳۴. طوع (۱)	۴۷. کون (۴)	۶۰. وذر (۱)
۸. ابي (۱)	۲۱. رحم (۲)	۳۵. عدل (۱)	۴۸. لحم (۲)	۶۱. وسم (۲)
۹. برک (۲)	۲۲. ردد (۱)	۳۶. عظم (۴)	۴۹. لعل (۱)	۶۲. وفی (۲)
۱۰. بعث (۱)	۲۳. رذل (۱)	۳۷. عقل (۱)	۵۰. مضغ (۵)	۶۳. وقی (۱)
۱۱. بعد (۱)	۲۴. ریب (۱)	۳۸. علق (۲)	۵۱. موه (۱)	۶۴. وله (۳)
۱۲. بلغ (۳)	۲۵. رئی (۱)	۳۹. علم (۲)	۵۲. میل (۲)	
۱۳. بهج (۱)	۲۶. زوج (۱)	۴۰. عمر (۱)	۵۳. نبت (۱)	
	۲۷. سمو (۲)			

فهرست آیات

۱. {النساء - ۱۲} وَلَنْ نَسْطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا
۲. {الحج - ۵} يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنَ الْبُعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَقَّىٰ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْبَتَتْ مِنْ كُلِّ رَوْحٍ يَهْبِجُ
۳. {المؤمنون - ۱۴} ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ **عَلَقَةً** فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ
۴. {المؤمنون - ۱۴} ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ **عَلَقَةً** فَخَلَقْنَا **الْعَلَقَةَ** مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ
۵. {غافر - ۶۷} هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ **عَلَقَةٍ** ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَقَّىٰ مِنْ قَبْلٍ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ
۶. {القيامة - ۳۸} ثُمَّ كَانَ **عَلَقَةً** فَخَلَقَ قَسْوَىٰ
۷. {العلق - ۲} خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ **عَلَقٍ**